

۱- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. «حق بودن آفرینش جهان» به معنی هدف‌داری و غایت‌مندی در خلقت آن است که این امر تابع (نتیجه‌ی) حکمت خداوند می‌باشد.

۲- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در ترجمه‌ی آیه‌ی ۱۸ سوره‌ی اسراء آمده است: «آن‌کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن‌را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم، سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود.»

۳- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. براساس آیات قرآن، خداوند آنچه را در آسمان‌ها و زمین است، برای انسان آفریده و توانایی بهره‌مندی از آن‌ها را در وجود او قرار داده است. این‌ها نشان می‌دهد که خداوند متعال انسان را گرامی داشته و برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه‌ای قائل شده است.

۴- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. خدای متعال سرشت ما را با خود آشنا کرد و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد. از این‌رو هرکس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند. امیرمؤمنان علی (ع) می‌فرماید: «هیچ چیزی را مشاهده نکردم، مگر این‌که خدا را قبل از آن، بعد از آن و با آن دیدم.»

۵- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. خدای متعال برای این‌که انسان بتواند در مسیر رشد و کمال خود حرکت کند و به هدف خلقت خود یعنی تقرب به خدا دست یابد، سرمایه‌هایی در اختیارش قرار داده است. عبارت قرآنی «فَالْهَمُّهَا فُجُورُهَا وَتَقْوَاهَا: آن‌گاه نافرمانی و تقوایش را بر او الهام کرد.» بیانگر مفهوم الهام از سوی خداست.

۶- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. با توجه به سرمایه‌ی «قدرت اختیار و انتخاب»، خداوند، ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد. سپس راه رستگاری و شقاوت را به ما نشان داد تا با استفاده از سرمایه‌ی عقل، راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم. آیه‌ی شریفه‌ی «إِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيلَ إِنَّا شَاكِرًا وَإِنَّا كَفُورًا: ما راه را به او نشان دادیم، یا سپاس‌گزار خواهد بود یا ناسپاس» دقیقاً به همین مفهوم اشاره دارد.

۷- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در ترجمه‌ی آیه‌ی ۱۰ سوره‌ی ملک می‌خوانیم: «و می‌گویند: اگر ما گوش شنوا داشتیم یا تعقل می‌کردیم، در میان دوزخیان نبودیم.»

۸- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. گرایش انسان به نیکی‌ها و زیبایی‌ها سبب می‌شود که در مقابل گناه و زشتی واکنش نشان دهد و آن‌گاه که به گناه آلوده شد، خود را سرزنش و ملامت کند و در اندیشه‌ی جبران آن برآید. قرآن کریم، عامل درونی این حالت را «نفس لوامه» یعنی نفس سرزنشگر نامیده و به آن سوگند خورده است: «و لا أقسم باللّوامة»

۹- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. خدای متعال شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در وجود ما قرار داد تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم. از این روست که همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم. در آیه‌های ۷ و ۸ سوره‌ی شمس، خداوند به بیان همین مفهوم می‌پردازد: «و نفسٍ و ما سواها، فالهمها فُجورها و تقواها: سوگند به نفس و آن‌ها که سامانش بخشید، آن‌گاه بدکاری‌ها و تقوایش را به او الهام کرد.»

۱۰- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. شش سرمایه از طرف خدا عبارتند از:

۱- قدرت تفکر و تعقل

۲- قدرت اختیار و انتخاب

۳- سرشت خدا آشنا

۴- شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن.

۵- نفس لوازه

۶- هدایت الهی توسط پیامبران و پیشوایان

۱۱- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. یکی از علل فرستادن پیامبران متعدد، رشد تدریجی سطح فکر مردم است. به این معنا که پیامبران الهی، اصول ثابت دین را در خور فهم و اندیشه‌ی انسان‌های دوران خود بیان می‌کردند و متناسب با درک آنان سخن می‌گفتند. پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَىٰ قَدْرِ عَقُولِهِمْ: ما پیامبران مأمور شده‌ایم که با مردم به اندازه‌ی عقلشان سخن بگوییم.»

۱۲- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. یکی از علل مبعوث شدن پیامبران متعدد، تحریف تعلیمات پیامبر پیشین است. به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعه‌ی کتابت، تعلیمات انبیا به تدریج فراموش می‌شد، یا به گونه‌ای تغییر می‌یافت که با اصل آن متفاوت می‌شد. بر این اساس، پیامبران بعدی می‌آمدند و تعلیمات اصیل و صحیح را بار دیگر به مردم ابلاغ می‌کردند.

۱۳- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. لازمه‌ی ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمر آن است. پیامبران الهی با ایمان استوار و تلاش بی‌مانند، در طول زمان‌های مختلف، دین الهی را تبلیغ می‌کردند. این تداوم سبب شد تا تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود و دشمنان دین نتوانند آن‌را به راحتی کنار بگذارند.

دقت کنید: عبارت «ابلاغ تعلیمات اصیل و صحیح به مردم» نتیجه‌ی تحقق حضور پیامبران بعدی به دلیل تحریف تعلیمات پیامبر پیشین است.

۱۴- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. به سبب ویژگی‌های مشترک (فطرت)، خداوند یک برنامه‌ی کلی به نام «اسلام» به انسان‌ها ارزانی داشته تا آنان را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده است، برساند. در این برنامه ایمان قلبی به اصول و هم‌چنین تلاش برای انجام تکالیف، ضروری دیده می‌شود.

همه‌ی پیامبران الهی مردم را به این امور فرا خوانده‌اند. به همین دلیل، محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان است و همه‌ی آن‌ها آورنده‌ی یک دین بوده‌اند. با این وجود، تعالیم انبیاء در برخی احکام فرعی، متناسب با زمان و سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره با دوره‌های دیگر تفاوت‌هایی داشته است.

۱۵- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تعالیم انبیا در برخی احکام فرعی، متناسب با زمان و سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره با دوره‌های دیگر تفاوت‌هایی داشته است؛ مثلاً همه‌ی پیامبران، امت‌های خود را به نماز دعوت کرده‌اند، اما در شکل و تعداد آن، تفاوت‌هایی بوده است.

دقت کنید: رویکرد انسان‌ها به سرای آخرت و معاد، جزء محتوای اصلی و یکسان دعوت پیامبران است.

۱۶- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. همه‌ی انسان‌ها دارای ویژگی‌های فطری مشترک هستند. به سبب (علّت) این ویژگی‌های مشترک (فطرت)، خداوند یک برنامه‌ی کلی به انسان‌ها ارزانی داشته تا آنان را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده است، برساند. این برنامه «اسلام» نام دارد که به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است.

۱۷- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. برنامه‌ی الهی مشترک برای انسان‌ها «اسلام» نام دارد که به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است. در این برنامه از انسان خواسته می‌شود تا با اندیشه در خود و جهان هستی، به ایمان قلبی دست یابد. ایمان به: ۱- خدای یگانه و دوری از شرک ۲- فرستادن الهی و راهنمایان دین ۳- سرای آخرت و پاداش و حسابرسی عادلانه ۴- عادلانه بودن نظام هستی و در حیطه‌ی عمل، از انسان می‌خواهد با ایمانی که کسب کرده است، تلاش نماید تا: ۱- با انجام واجبات دین و ترک حرام‌های آن، خداوند را عبادت و بندگی کند. ۲- فضایل اخلاقی مانند عفت، راستگویی و امانت‌داری را کسب کند و از رذائل اخلاقی مانند ظلم، نفاق، دروغ و ریا خودداری کند. ۳- جامعه‌ای دینی براساس عدالت بنا نماید.

۱۸- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در آیه‌ی ۶۷ سوره‌ی آل‌عمران می‌خوانیم: «ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی، بلکه یکتاپرست (حق‌گرا) و مسلمان بود.»

۱۹- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در آیه‌ی ۱۹ سوره‌ی آل‌عمران چنین می‌خوانیم: «قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است و اهل کتاب در آن، راه مخالفت نیمودند مگر پس از آن که به حقانیت آن آگاه شدند، آن‌هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت.»

۲۰- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در آیه‌ی ۱۳ سوره‌ی شوری چنین آمده است: «خداوند از دین، همان را برایتان بیان کرد که نوح را بدان سفارش نمود و آنچه را ما به تو وحی کردیم و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم، این بود که دین را به پا دارید، و در آن تفرقه نکنید.»

۲۱- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. آیه‌ی شریفه‌ی «رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ لِيَأْتِيَ النَّاسَ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ...» رسولانی [را فرستاد که] بشارت‌دهنده و اندازکننده باشند، تا بعد از آمدن پیامبران، برای مردم در مقابل خداوند، دستاویز و دلیلی نباشد...» بیان‌گر تمام حجت الهی بر بندگان با ارسال پیامبران است که سبب بسته شدن راه هرگونه عذرتراشی و بهانه‌جویی انسان‌ها شده است.

۲۲- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در آیه‌ی ۲۴ سوره‌ی انفال چنین می‌خوانیم: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید، آن‌گاه که شما را به چیزی فرا می‌خواند که زندگی و حیاتتان می‌بخشد.»

عبارت «لِمَا يُحْيِيكُمْ: به چیزی که حیاتتان می‌بخشد» در حقیقت بیان‌گر کشف راه درست زندگی است.

۲۳- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. «محدود بودن عمر انسان» و «کثرت راه‌های پیشنهادی» هر دو دلیلی بر عدم امکان گزینش راه درست، از طریق تجربه و آزمون است و بر لزوم درست و قابل اعتماد بودن پاسخ‌ها تأکید دارد.

۲۴- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. زمانی که انسان، اندکی از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهایی مهم و اساسی روبه‌رو می‌بیند (روبه‌رو شدن با نیازهای مهم، نتیجه‌ی فراتر رفتن از سطح زندگی روزمره و اندیشیدن در افقی بالاتر است.) که اولین آن‌ها «شناخت هدف زندگی» است.

توجه: به علت بهره‌مندی همه‌ی انسان‌ها از سرمایه‌های ویژه، نیازهای اساسی و بنیادین میان تمام آن‌ها مشترک است، اما همه‌ی انسان‌ها وجود نیازهای اساسی چون نیاز به شناخت هدف زندگی را درک نمی‌کنند. روبه‌رو شدن با این نیاز و درک آن‌ها نتیجه‌ی فراتر رفتن از سطح زندگی روزمره است. می‌توان به طور خلاصه گفت:

نتیجه‌ی

وجود نیازهای اساسی در انسان ← بهره‌مندی انسان از سرمایه‌های ویژه

نتیجه‌ی

روبه‌رو شدن انسان با نیازهای اساسی ← فراتر رفتن انسان از سطح روزمره و اندیشیدن در افقی بالاتر

۲۵- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. پیام آیه‌ی شریفه‌ی «یا ایُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اسْتَجِیْبُوا لِلَّهِ و لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاکُمْ لِمَا یُحْیِیْکُمْ: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید؛ هرگاه که شما را به چیزی فرا می‌خواند که به شما زندگی حقیقی می‌بخشد.» بیانگر لزوم اجابت دعوت خدا و رسول او به عنوان امری حیات‌بخش می‌باشد.

۲۶- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. انسان باید از بین همه‌ی راه‌هایی که پیش روی اوست، راهی را برای زندگی انتخاب کند که به آن مطمئن باشد (کشف راه درست زندگی) تا بتواند با بهره‌مندی از سرمایه‌های خدادادی به هدف خلقت خویش برسد.

۲۷- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. خداوند هر مخلوقی را متناسب با ویژگی‌هایی که در وجودش قرار داده است، هدایت می‌کند. بنابراین می‌توان گفت: تناسب ویژگی‌های انسان با هدف خلقت او هدایت ویژه‌ی بشر را رقم می‌زند. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) برنامه‌ی ویژه‌ی هدایت انسان، تنها دربرگیرنده‌ی پاسخ سوالات بنیادین بشر و نیازهای اساسی اوست.

(۳) تفکر در پیام الهی و تشخیص بایدها و نبایدها از طریق عقل صورت می‌گیرد، نه اختیار.

(۴) برنامه‌ی هدایت انسان از طریق پیامبران فرستاده شده است، نه امامان.

۲۸- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. امام کاظم (ع) به شاگرد برجسته‌ی خود، هشام بن حکم، فرمود: «ای هشام، خداوند رسولانش را به سوی بندگان نفرستاد، جز برای آن‌که بندگان در پیام الهی تعقل کنند. کسانی این پیام را بهتر می‌پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند و آنان که در تعقل و تفکر برترند، نسبت به فرمان‌های الهی داناترند و آن‌کس که عقلش کامل‌تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.»

۲۹- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. این دو بیت با نیاز «کشف راه درست زندگی» ارتباط مفهومی دارد؛ زیرا در این ابیات بیان شده که انسان باید دو بار در دنیا زندگی کند. دفعه‌ی اول تجربه کسب نماید و بار دیگر آن‌را به کار گیرد، اما در نیاز کشف راه درست زندگی بیان شده که انسان یک بار بیش‌تر زندگی را تجربه نمی‌کند و فرصت دو بار زندگی کردن در دنیا را ندارد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. از دقت در آیهی شریفه‌ی «رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حِجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَ كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا: رسولانی (را فرستاد که) بشارت‌دهنده و انذارکننده باشند، تا بعد از آمدن پیامبران، برای مردم در مقابل خداوند، دستاویز و دلیلی نباشد و خداوند باعزت (شکست‌ناپذیر) و داناست.» مستفاد می‌گردد که خداوند برای اتمام حجت بر مردم و مسدود کردن راه عذر و بهانه، انسان را به طور ویژه و متفاوت از سایر مخلوقات، یعنی با ارسال انبیا هدایت فرموده است.

توجه: قسمت اول آیهی بالا «رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ» بیان‌گر هدایت ویژه‌ی انسان از طریق ارسال انبیاست که علت آن از قسمت دوم آیه یعنی «لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ ...» دریافت می‌شود، بنابراین با توجه به صورت سؤال، قسمت دوم آیه را انتخاب می‌کنیم.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. با توجه به ترجمه‌ی آیهی ۱۹ سوره‌ی مبارکه‌ی آل‌عمران: «قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است و اهل کتاب در آن، راه مخالفت نیمودند، مگر پس از آن که به حقانیت آن آگاه شدند، آن هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت.» سبب اختلاف میان اهل کتاب، رشک و حسادت اهل کتاب پس از آگاهی به حقایق است.

تذکر: «تحریف تعالیم پیامبران پیشین» نمی‌تواند علت اختلاف اهل کتاب باشد؛ زیرا با استناد به آیهی بالا، اهل کتاب با وجود همه‌ی تحریف‌ها از حقایق اسلام آگاه بودند و تنها به دلیل رشک و حسد به مخالفت پرداختند.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تداوم و استمرار در دعوت انبیا سبب شد تا تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود و دشمنان دین نتوانند آن‌را به راحتی کنار گذارند که این امر از علل تعدد انبیا و تجدید نبوت آن‌ها است.

۳۳- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. عدم توسعه‌ی کتابت و ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی، متبوع (علت) تحریف تعالیم انبیای پیشین می‌باشد که دلیلی بر تجدید نبوت پیامبران است.

۳۴- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. به سبب نوع خاص آفرینش انسان یا همان وجود فطرت مشترک، خداوند یک برنامه‌ی کلی به نام اسلام به انسان‌ها ارزانی داشته تا آنان را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده است، برساند. توجه: در پاسخ به قسمت دوم سؤال: باید دقت کنید که دین، به معنای راه و روش است و به هر برنامه‌ی پیشنهادی برای زندگی انسان اطلاق می‌گردد (مانند دین مسیحیت، یهودیت و ...) در حالی که برنامه‌ی کلی هدایت انسان از جانب خدا، تنها یک نام دارد و آن «اسلام» است.

۳۵- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. لازمه‌ی ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمر آن است و برهمن اساس در طول تاریخ، پیامبران الهی با ایمان استوار و تلاش بی‌مانند خود، دین الهی را تبلیغ می‌کردند.

۳۶- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. کسب فضایل اخلاقی چون عفت و پاکدامنی، راست‌گویی، امانت‌داری و ... ناظر بر محتوای اصلی دعوت انبیا در زمینه‌ی «عملی» است که رسیدن به ایمان قلبی در آن، نتیجه و تابع اندیشیدن در خود و جهان هستی است.

۳۷- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. مأموریت مشترک همه‌ی انبیا، برپایی دین و عدم اختلاف در آن است که این امر از مفهوم آیه‌ی شریفه‌ی «خداوند از دین، همان را برایتان بیان کرد که نوح را بدان سفارش نمود و آنچه را ما به تو وحی کردیم و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم، این بود که دین را به پا دارید و در آن تفرقه نکنید.» مستفاد می‌گردد.

۳۸- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعدادهای محدود مادی دارند، مجموعه‌ای فراوان از استعدادهای مادی و معنوی است.

۳۹- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. انسان بی‌نهایت‌طلب در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است.

۴۰- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در ترجمه‌ی آیه‌ی ۵۸ سوره‌ی مائده آمده است: «آن‌ها هنگامی که مردم را به نماز فرا می‌خوانید آن‌را به مسخره و بازی می‌گیرند؛ این به خاطر آن است که آن‌ها گروهی هستند که تعقل نمی‌کنند.»

۴۱- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عاملی درونی، انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی به گناه دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان بازمی‌دارد. میل سرکشی که در درون انسان طغیان می‌کند و وی را به گناه می‌خواند، «نفس اماره» یعنی فرمان‌دهنده به بدی‌ها، نامیده می‌شود.

۴۲- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در ترجمه‌ی آیه‌ی ۲۲ سوره‌ی ابراهیم آمده است که شیطان به اهل جهنم می‌گوید: «خداوند به شما وعده‌ی حق داد؛ اما من به شما وعده‌ای دادم و خلاف آن عمل کردم. البته من بر شما تسلطی نداشتم؛ فقط شما را به گناه دعوت کردم. این خودتان بودید که دعوت مرا پذیرفتید. امروز خود را سرزنش کنید نه مرا. نه من می‌توانم به شما کمکی کنم و نه شما می‌توانید مرا نجات دهید.»

۴۳- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در ترجمه‌ی آیه‌ی ۹۱ سوره‌ی مائده آمده است که «شیطان می‌خواهد به وسیله‌ی شراب و قمار، در میان شما عداوت و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا و نماز بازدارد.»

۴۴- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در ترجمه‌ی آیه‌ی ۲۵ سوره‌ی محمد آمده است: «کسانی که بعد از روشن شدن هدایت برای آن‌ها، پشت به حق کردند، شیطان اعمال زشتشان را در نظرشان زینت داده و آنان را با آرزوهای طولانی فریفته است.»

۴۵- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر شیطان هم نبود، نفس اماره انسان را به گناه تشویق می‌کرد. انسان در کنار ویژگی‌های فطری که او را به سمت خیر راهنمایی می‌کنند، دارای غرایز حیوانی نیز هست و اگر زمام خود را به این غرایز دهد، جز به مسائل حیوانی نمی‌اندیشد.

۴۶- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بر مبنای معارف قرآنی، عاملی درونی (نفس اماره)، انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی به گناه دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد.

۴۷- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. امام علی (ع) درباره‌ی نفس اماره می‌فرماید: «دشمن‌ترین دشمن تو، همان نفسی است که در درون توست.»

۴۸- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اولین نیاز برتر انسان «شناخت هدف زندگی» است. او می‌داند که اگر هدف حقیقی زندگی خود را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود، عمر خود را از دست داده و چنین کسی در حقیقت «سرمایه‌ی وجودی خود» را از بین برده است. قرآن کریم در این باره می‌فرماید: «إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ»

۴۹- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. پاسخ به سؤال‌های اساسی باید کاملاً درست و قابل اعتماد باشد زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است، در حالی که عمر محدود آدمی برای چنین تجزیه‌ای کافی نیست؛ به خصوص که راه‌های پیشنهادی نیز بسیار زیاد و گوناگون‌اند.

۵۰- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. امام کاظم (ع) به شاگرد برجسته‌ی خود، هشام بن حکم فرمود: «ای هشام، خداوند رسولانش را به سوی بندگانش نفرستاد، جز برای آن‌که بندگان در پیام الهی تعقل کنند. کسانی این پیام را بهتر می‌پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند و آنان که در تفکر و تعقل برترند، نسبت به فرمان‌های الهی داناترند و آن‌کس که عقلش کامل‌تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.

۵۱- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. «دین» به معنای «راه و روش» است. دین اسلام، راه و روشی است که خداوند برای زندگی انسان‌ها برگزیده است. لازمه‌ی ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمر آن است. پیامبران الهی با ایمان استوار و تلاش بی‌مانند، در طول زمان‌های مختلف دین الهی را تبلیغ می‌کردند.

۵۲- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تمامی موارد از محورهای دین الهی یا برنامه‌ی مشترک زندگی و هدایت انسان‌ها هستند، به‌جز گزینه‌ی ۲. تمایل به فضیلت‌های اخلاقی مانند عدالت و خیرخواهی نسبت به دیگران و بی‌زاری از رذائل اخلاقی مانند ظلم و دروغ، یکی از ویژگی‌های فطری و مشترک انسان‌ها است نه یکی از محورهای برنامه‌ی زندگی آن‌ها.

۵۳- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. حدیث شریف: «إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمَرْنَا أَنْ نَكَلِمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عَقُولِهِمْ: مَا بِبِامْبِرَانَ مَأْمُورٍ شَدِهَائِمِ كِه بَا مَرْدَمِ بِه اِنْدَاذِهِي عَقْلَشَانَ سَخْنِ بَغْوِيْمِ.» اشاره به «رشد تدریجی سطح فکر مردم» از علل فرستادن پیامبران متعدد دارد.

یکی دیگر از علل فرستادن پیامبران متعدد، تحریف تعلیمات پیامبر پیشین است. به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعه ی کتابت، تعلیمات انبیا به تدریج فراموش می شد، یابه گونه ای تغییر می یافت که با اصل آن متفاوت می شد. بر این اساس، پیامبران بعدی می آمدند و تعلیمات اصیل و صحیح را بار دیگر به مردم ابلاغ می کردند.

۵۴- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مطابق با آیهی شریفه «وَمَنْ يَبْتَغِ الْإِسْلَامَ...» زیان آخرت نصیب و بهره ی کسی است که راه اسلام را که مورد خشنودی خداست و تنها راه درست زندگی است، نادیده بگیرد و غیراسلام را اختیار کند.

۵۵- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. از آن جا که خداوند پیامبران را می فرستد و اوست که نیاز یا عدد نیاز به پیامبر را در هر زمان تشخیص می دهد، تعیین زمان ختم نبوت نیز با خداست زیرا اوست که دقیقاً می داند عوامل ختم نبوت فراهم شده یانه.

۵۶- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در عصر نزول قرآن، آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می توانست کامل ترین برنامه ی زندگی را دریافت و حفظ کند و به کمک آن، پاسخ نیازهای فردی و اجتماعی خود را به دست آورد. در واقع، انسان ها وارد دوره ای شده بودند که می توانستند با تفکر در برنامه ی ارسال شده از سوی خداوند، نیازهای هدایتی خود را در طول زمان های مختلف پاسخ دهند و در هر دوره ای به معارف جدیدتر و عمیق تری دست یابند.

- ۵۷- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. حدیث شریف «لا ضررَ ولا ضرارَ فی الاسلام» درباره‌ی یکی از عوامل «ختم نبوت» یعنی «پویایی و روزآمد بودن دین اسلام» است و به وجود قوانین تنظیم‌کننده اشاره دارد.
- ۵۸- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. نخستین نیاز اساسی انسان «شناخت هدف زندگی» است که با سؤال «چرا زیستن؟» بروز می‌کند.
- ۵۹- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. خداوند هر مخلوقی را متناسب با ویژگی‌هایی که در وجودش قرار داده است، هدایت می‌کند. ویژگی‌های خاص و متمایز انسان نیز سبب شده تا شیوه‌ی هدایت او با سایر مخلوقات متفاوت باشد.
- ۶۰- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. با توجه به پیام آیه‌ی شریفه‌ی «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اسْتَجِیْبُوا لِلَّهِ و لِلرَّسُولِ، إِذَا دَعَاکُمْ لِما یُحِیِّیْکُمْ: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید؛ آن‌گاه که شما را به چیزی فرام می‌خواند که به شما زندگی حقیقی می‌بخشد.» این دستور خطاب به اهل ایمان صادر شده است و نتیجه‌ی عمل به آن، دستیابی به حیات حقیقی است.
- ۶۱- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. نیازهای بنیادین و اساسی انسان، به تدریج به دل‌مشغولی و دغدغه‌ی او تبدیل می‌شوند، نه از همان ابتدا.
- ۶۲- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. امام سجاد (ع) با توجه به اهمیت شناخت هدف زندگی، پیوسته این دعا را می‌کرد که «خدایا ایام زندگی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای.»
- ۶۳- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. با توجه به پیام آیه‌ی شریفه‌ی «رِسالًا مَبشُرِینَ و مُنذِرِینَ لَئِلاَّ یَکُونَ لِلنَّاسِ عَلَی اللَّهِ حِجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ و کَانَ اللَّهُ عَزِیزاً حَکِیماً: رسولانی را فرستاد که بشارت‌دهنده و اندازکننده باشند، تا بعد از آمدن پیامبران برای مردم در مقابل خداوند، دستاویز و دلیلی نباشد و خداوند شکست‌ناپذیر و حکیم است.» خداوند با ارسال رسولان و با هدف تبشیر و انداز انسان‌ها، به اقتضای حکمت و عزت خود، راه هرگونه عذر و بهانه را مسدود کرده است.
- ۶۴- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. امام کاظم (ع) به شاگرد برجسته‌ی خود، هشام بن حکم، فرمود: «ای هشام، خداوند رسولانش را به سوی بندگانش نفستاد، جز برای آکه بندگان در پیام الهی تعقل کنند. کسانی این پیام را بهتر می‌پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند و آنان که در تفکر و تعقل برترند، نسبت به فرمان‌های الهی داناترند و آن‌کس که عقلش کامل‌تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.»

۶۵- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. با توجه به ترجمه‌ی آیه‌ی ۱۹ سوره‌ی مبارکه‌ی آل‌عمران: «قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است و اهل کتاب در آن، راه مخالفت نیمودند، مگر پس از آن‌که به حقانیت آن آگاه شدند، آن هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت.» درمی‌یابیم که اهل کتاب با وجود آگاهی از حقیقت، به سبب حسد به اختلاف پرداختند.

۶۶- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. استمرار و پیوستگی در دعوت انبیا، سبب شده است تا تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و رسوم مردم شود و دشمنان قادر نباشند به راحتی آنرا کنار گذارند که این امر از عوامل تجدید نبوت است.

۶۷- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. حدیث شریف: «إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ: ما پیامبران مأمور شده‌ایم که با مردم به اندازه‌ی عقلشان سخن بگوییم.» از رسول اکرم (ص)، به مأموریت مشترک همه‌ی انبیا یعنی بیان اصول دین الهی، درخورد فهم و اندیشه‌ی مردم زمانه‌ی خود، اشاره دارد که بیان‌گر رشد تدریجی سطح فکر مردم است.

۶۸- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در عصر نزول قرآن، با این‌که مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند، اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می‌توانست کامل‌ترین برنامه‌ی زندگی را دریافت و حفظ کند و پاسخ نیازهای خود را به دست آورد.

بروز نهضت بزرگ علمی، هم‌زمان با ورود اسلام به کشورهایی چون ایران، عراق و شام شاهدی بر همین مسئله بوده و نشان‌گر آمادگی جامعه‌ی بشری برای دریافت برنامه‌ی کامل زندگی می‌باشد.

۶۹- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. با تلاش و کوشش مسلمانان و در پرتو عنایت الهی و با اهتمامی که پیامبر اکرم (ص) در جمع‌آوری و حفظ قرآن داشت، این کتاب دچار تحریف نشد.
توجه: وجود امام معصوم پس از پیامبر اکرم (ص) از دلایل ختم نبوت است، نه عدم تحریف قرآن.

۷۰- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. نیاز به امنیت، یک نیاز ثابت است اما «چگونگی تأمین امنیت» و ابزارها و اسلحه‌هایی که به این منظور به کار گرفته می‌شود، در دوره‌های مختلف متفاوت است و جزء نیازهای متغیر به حساب می‌آید که قوانین اسلام نیز در رابطه با آن متغیر است.

۷۱- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. «قوانین تنظیم‌کننده» در اسلام، دسته‌ای قواعد و قوانین هستند که به مقررات اسلامی خاصیت انطباق و تحرک داده‌اند. این قواعد بر همه‌ی احکام و مقررات اسلامی تسلط دارند.

۷۲- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. شعر زیبایی که در صورت سؤال مطرح شده، بیان‌گر یگانگی ادیان الهی است. از آیه‌ی شریفه‌ی «[این دین] آیین پدرتان ابراهیم است و او شما را از پیش مسلمان نامید.» نیز همین پیام مستفاد می‌گردد و از این جهت دارای ارتباط مفهومی هستند. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) این آیه بیان‌گر این حقیقت است که تنها دین مورد پذیرش، نزد خداوند، اسلام است و اشاره‌ای به مفهوم یگانگی ادیان که در شعر بیان شده، ندارد.

(۲) این آیه‌ی شریفه نیز بیان‌گر یکتاپرست بودن حضرت ابراهیم (ع) است و به شعری که در صورت سؤال آمده، مربوط نیست.

(۳) این آیه‌ی شریفه هم‌چون گزینه‌ی ۱، بیان‌گر این حقیقت است که تنها دین مورد پذیرش، نزد خداوند، اسلام است. در این آیه هم‌چنین به علل مخالفت اهل کتاب با اسلام پرداخته شده است ولی با این همه باز هم به مفهوم یگانگی ادیان که در شعر بیان شده، اشاره‌ای ندارد.

۷۳- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. خداوند آنچه در آسمان‌ها و زمین است، برای انسان آفریده و توانایی بهره‌مندی از آنها را در وجود او قرار داده است.

۷۴- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. خدای متعال، شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در وجود ما قرار داد، تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم. از این روست که همه‌ی ما فضائلی چون صداقت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دورویی، حقارت نفس، ریا و ظلم بیزاریم. آیات ۷ و ۸ سوره‌ی شمس: «وَنَفْسٍ وَّ مَا سَوَّاهَا فَالَّذِينَ هُمْ يُعْجَبُونَ لَئِنْ رَأَوْهُمُ كَانُوا سَوَاءً لَیْسَ لَهُمْ كِفَايَاتٌ لِّمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ» بیان‌گر همین مفهوم است.

۷۵- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در ترجمه‌ی آیه‌ی ۹۱ سوره‌ی مائده آمده است: «شیطان می‌خواهد به وسیله‌ی شراب و قمار، در میان شما عداوت و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا و نماز بازدارد.»

۷۶- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بُعد جسمانی و مادی انسان، مانند سایر اجسام و مواد، تجزیه و تحلیل می‌پذیرد و سرانجام فرسوده و متلاشی می‌گردد و به مکان و زمان نیازمند و محدود است. در مقابل، بُعد روحانی و غیرجسمانی انسان تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد، متلاشی نمی‌شود و بعد از مرگ بدن، باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد.

۷۷- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در حدیثی از رسول خدا (ص) آمده است: «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید و با مرگ تنها از جهانی به جهانی دیگر، منتقل می‌شوید.»

۷۸- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. رسول خدا (ص) در پاسخ به پرسش «باهوش‌ترین مؤمنان چه کسانی هستند؟» فرمودند: «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.»

۷۹- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در حدیثی از رسول خدا (ص) آمده است که «مردم [در این دنیا] در خوابند، هنگامی که بمیرند، بیدار می‌شوند.»

۸۰- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در ترجمه‌ی آیه‌ی ۶۹ سوره‌ی مائده آمده است: «هرکس به خدا و روز آخرت ایمان آورد و عمل صالح انجام بدهد، نه ترسی بر آنان است و نه غمگین می‌شوند.»

۸۱- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. آن‌گاه که امام حسین (ع) در دوراهی ذلت و شهادت قرار گرفت، شهادت را برگزید و فرمود: «من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم.»

۸۲- گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

در ترجمه‌ی آیه‌ی ۲۴ سوره‌ی جاثیه از قول کافران گفته شده است که «و ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند.»

۸۳- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. آسان‌ترین راه برای غیرالهی نشان دادن اسلام و قرآن کریم، آوردن سوره‌ای مشابه یکی از سوره‌های این کتاب الهی است. این مفهوم در آیه‌ی ۳۸ سوره‌ی یونس ذکر شده است: «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ: آیا می‌گویند: او به دروغ آن [قرآن] را به خدا نسبت داده است؟ بگو: پس سوره‌ای مانند آن بیاورید.»

۸۴- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. یکی از جنبه‌های اعجاز محتوایی قرآن کریم، انسجام درونی در عین نزول تدریجی است. در آیه‌ی ۸۲ سوره‌ی نساء می‌خوانیم: «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا: پس آیا در قرآن تدبّر نمی‌کنند؟ و اگر از جانب [کسی] غیر از خداوند بود، قطعاً در آن ناهماهنگی زیادی می‌یافتند.»

۸۵- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. خداوند متعال در آیه‌ی ۸۸ سوره‌ی اسراء خطاب به پیامبر (ص) درباره‌ی کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند، می‌فرماید: «قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا: بگو: اگر تمامی انس و جن جمع شوند تا همانند قرآن را بیاورند، نمی‌توانند همانند آن را بیاورند، هر چند پشتیبان هم باشند.»

۸۶- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عبارت «به مکتب نرفت و خط نوشت» بیان‌گر درس ناخوانده و بی‌سواد بودن پیامبر (ص) پیش از رسالت است. آیه‌ی ۴۸ سوره‌ی عنکبوت «وَ مَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَ لَا تَخْطُهُ وَ يَمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ: و پیش از آن، هیچ نوشته‌ای را نمی‌خواندی و با دست خود، آن را نمی‌نوشتی که در آن صورت، کجروان به شک می‌افتادند.» دقیقاً به همین مضمون اشاره دارد.

۸۷- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. یکی از جنبه‌های اعجاز محتوایی قرآن کریم، جامعیت و همه‌جانبه بودن آن است. قرآن کریم تنها از امور معنوی سخن نگفته است، بلکه از زندگی مادی و دنیوی انسان، مسئولیت‌های اجتماعی و رابطه‌ی وی با انسان‌های دیگر نیز سخن می‌گوید و برنامه‌ای جامع و همه‌جانبه را در اختیارش قرار می‌دهد. امام باقر (ع) در این باره می‌فرماید: «خداوند آن‌چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش [قرآن] آورده است.»

۸۸- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در آیه‌ی ۸۵ سوره‌ی آل‌عمران کسانی که دینی غیر از اسلام را انتخاب کرده‌اند، به عنوان زیان‌کاران معرفی می‌شوند:

«وَ مَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ الْآخِرَةُ مِنَ الْخَاسِرِينَ: و هرکس که دینی جز اسلام اختیار کند، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد و در آخرت از زیان‌کاران خواهد بود.»

۸۹- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. هریک از پیامبران، دین الهی را درخور فهم و اندیشه‌ی انسان‌های دوران خود بیان کرده‌اند. آمدن پیامبر جدید و آوردن کتاب جدید نشان‌گر این است که بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی، اکنون نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای مردم باشد.

هر پیامبری که می‌آمد، به آمدن پیامبر بعدی بشارت می‌داد و بر پیروی از او تأکید می‌کرد. بنابراین، وجود دو یا چند دین در یک زمان، نشان‌گر این است که پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر ایمان نیاورده‌اند و این کار به معنای سرپیچی از فرمان خدا و عدم پیروی از دستورات پیامبران گذشته است.

۹۰- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. این امکان وجود نداشت که خداوند برنامه‌ی کامل سعادت بشر را یک بار و برای همیشه در زمان حضرت آدم (ع) برای مردم بفرستد، چرا که دانش و تفکر مردم در گذر زمان و به صورت تدریجی رشد می‌کند و تعالیم هر پیامبر صرفاً برای مردم همان زمان سودمند است. پس اساساً نزول یک‌باره‌ی این تعالیم، ممکن نمی‌باشد.

۹۱- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. یکی از عوامل ختم و پایان یافتن نبوت، پویایی و روزآمد بودن دین اسلام است. اسلام دارای ویژگی‌هایی است که می‌تواند در دوره‌های مختلف پاسخ‌گوی نیازهای بشر باشد. یکی از این ویژگی‌ها، وجود قوانین تنظیم‌کننده به عنوان بازرسان عالی است که سایر احکام و مقررات را تحت نظر قرار می‌دهند. نمونه‌ای از این قوانین فرمایش پیامبر اکرم (ص) که فرمودند: «لا ضَرَرَ و لا ضِرَارَ فی الإسلام: اسلام با ضرر رساندن و ضرر دیدن مخالف است.»

۹۲- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. امنیت، عدالت، دادوستد با دیگران، ازدواج و تشکیل خانواده، تعلیم و تربیت و حکومت نیازهای ثابتی هستند که شیوه‌ی انجام آن‌ها در هر زمان تحت عنوان نیاز متغییر تعریف می‌شود. اسلام و متخصصان دین برای هر کدام از این نیازها، قوانین ثابت و متغیری ارائه می‌دهند. (توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت)

روزه‌ی ماه مبارک رمضان بر همگان واجب است اما طبق قوانین تنظیم‌کننده، از جمله حدیث «لا ضَرَرَ و لا ضِرَارَ فی الإسلام» این واجب، برای کسانی که روزه برایشان ضرر دارد، حرام می‌شود.

۹۳- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. پایین بودن سطح درک انسان‌ها و عدم توانایی آنان در گرفتن برنامه‌ی کامل زندگی از عوامل تجدید نبوت‌ها بود. پس تجدید نبوت معلول سطح درک پایین انسان‌هاست. در عصر نزول قرآن با این‌که مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند، اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می‌توانستند کامل‌ترین برنامه‌ی زندگی را دریافت و حفظ کنند. به همین جهت می‌بینم که با ورود اسلام به سرزمین‌های دیگر مانند ایران، عراق، مصر و شام، نهضت علمی و فرهنگی بزرگی آغاز شد و دانشمندان و عالمان فراوانی ظهور کردند.

۹۴- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بیت مذکور بیناگر تساوی ادیان و پیامبران و هم‌جهت و هم‌هدف بودن آن‌ها است اما آیه‌ی «وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ: و هرکس که دینی جز اسلام اختیار کند، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد...» اشاره به حقایق مطلق دین اسلام در زمان ظهور آخرین پیامبر دارد. در حالی‌که آیات سه گزینه‌ی دیگر مشابه مفهوم بیت، اشاره به این دارند که پیامبر اسلام (ص) در ادامه‌ی سایر ادیان و پیامبران ظهور نموده و ایمان به آن ادیان، لازمه‌ی ایمان به اوست.

۹۵- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. حفظ قرآن کریم از تحریف، ثمره و نتیجه‌ی تلاش و کوشش مسلمانان، عنایت الهی و اهتمام پیامبر اکرم (ص) در حفظ و نگه‌داری آن بوده است که این امر مسبب (زمینه‌ساز) جاودانگی قرآن و عدم نیاز آن به تصحیح شده است.

۹۶- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. جمله‌ی مطرح شده در صورت سؤال درست است و دلیل آن آغاز یک نهضت علمی و ظهور علما و دانشمندان در کشورهای ایران با ورود اسلام است.

۹۷- گزینه ۴ پاسخ صحیح است. صنعت بانکداری و استفاده از سلاح‌های جدید برای تأمین امنیت، نشان‌دهنده‌ی نیازهای متغیر انسان هستند که استخراج قوانین جدید مربوط به آن‌ها و شیوه‌ی به‌کارگیری آن‌ها در جامعه مطابق قوانین اسلامی، بیان‌گر «توجه اسلام به نیازهای متغیر، در عین توجه به نیازهای ثابت» است.

۹۸- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وجود امام معصوم پس از پیامبر اکرم (ص) از عوامل ختم نبوت انبیا می‌باشد و به سبب آن جامعه‌ی اسلامی پس از رسول خدا (ص) از جهت هدایت و رهبری دچار کمبود نشده است. (وجود امام معصوم پس از پیامبر اکرم (ص) زمینه‌ساز عدم احساس کمبود در جامعه‌ی اسلامی از جهت هدایت و رهبری بوده است.)

۹۹- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. آمدن پیامبر جدید و آوردن کتاب جدید، نشان‌گر این است که بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی، اکنون نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای مردم باشد.

۱۰۰- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. با توجه به قاعده‌ی «لا ضَرَرَ و لا ضِرَارَ فی الاسلام: اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است.» که جزء قوانین تنظیم‌کننده در اسلام است، روزه در صورت ضرر داشتن برای روزه‌دار، حرام است.